■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויקהל ■ י"ט אדר א' ה'תשע"א ■ 23.02.2011 ■ גליון מס' 110 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

מעונן בהנהגת חדשי אדר?

כיצד הורו לנו חכמינו לסדר את עניינינו מול אומות העולם דווקא בחודש אדר. וכי אין בכך חשש לאיסור 'מעונן', בו נאסר עלינו, לכאורה, לפעול על פי גרמי השמים והמזלות? מדוע דוקא כאן אנו מתחשבים במזלו הטוב של עם ישראל?

הגמרא בתענית (כט, א) אומרת לנו: "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבים בשמחה. אמר ר' פפא הילכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה".

הקשה על כך הסבא קדישא מהרש"א אלפנדרי זצ"ל, ראש הרבנים בצפת ת"ו (רשימות, פורסם במוריה אדר התשל"ח) מדברי הגמרא בסנהדרין ס"ה, ב', שם נאמר: מעונן, ר' עקיבא אומר זה המחשב עיתים וימים ואומר יום פלוני טוב לצאת והעושה ביום פלוני או בשעה פלונית לא יצליח, וכך פסקו הרמב"ם (ע"ז י"א, ח'-ט') והסמ"ג (לאוין כ' ונ"ב), ולכאורה יהודי המתנהג באדר ובאב לפי טוב ורוע המזל, עובר על איסור מעונן. ותירץ עפ"ד החינוך שסיבת איסור מעונן הוא שע"ז ייצא לכפור בהקב"ה, אך המתנהג באדר ובאב עפ"י הנ"ל, אדרבה זו סיבה שיאמין בה', אשר נשאר רושם באותו היום כפי שהיה בזמנו, ושכן נגזר עלינו מן השמים, עכ"ד. וראיתי שהעירו על דבריו שהרי החינוך כתב בהקדמתו שמביא רק רמז וטעם אחד לכל מצוה ואיסור, וממילא קשה להתיר הדברים משום טעם אחד המופיע בחינוך.

והנה הרמב"ן (תשובות המיוחסות סי' רפ"ג) ייסד לנו בעניין זה שמותר לשמוע ולהאמין להחוזים בכוכבים ואיצטגנינות, וכפי שמצינו במקומות רבים בש"ס שחכמינו ז"ל חששו ביותר לדבריהם (כמו בשבת קנ"ו ע"א, המעשה בבתו של ר' עקיבא שדאג עליה, לאחר שאמרו לה החוזים בכוכבים שתמות ביום חתונתה. וכשבסוף שלא מתה, תלה זאת ר"ע בזכות הצדקה, וא"כ רואים שרבי עקיבא חשש לדבריהם ואף האמין להם לחלוטין ותלה את הצלתה בזכות הצדקה המצילה ממות). ומ"מ כתב הרמב"ן כך: "אלא שלפעמים עושה הקב"ה נס ליראיו, לבטל מהם גזירת הכוכבים, והם מן הניסים הנסתרים, שהם בדרך תשמישו של עולם שכל התורה תלויה בהם. לפיכך אין שואלין בהם, אלא מהלך בתמימות, שנאמר "תמים תהיה עם ה' אלוקיך". ואם ראה בהן דבר שלא כרצונו, עושה מצות ומרבה בתפילה, אבל אם ראה באיצטגנינות יום שאינו טוב למלאכתו, נשמר ממנו ואינו סומך על הנס. וכסבור אני שאסור לבוא כנגד המזלות על הנס", עיין שם.

נמצאנו למדים מדבריו שאין לשאול בכוכבים ואצטגנינות, אך אם יודע אל נכון על ידם שהיום אינו ראוי, עליו להישמר, להאמין למחזה הנגלה על ידם ולא לסמוך על הנס.

ולפי דברי הרמב"ן לא קשה קושית הגרש"א אלפנדרי זצ"ל, כיון שהאיסור הוא להתעסק בחזיון הכוכבים ולשאול בהם. אך כשיודע על היוצא ממהלכם ומהלך המזלות, עליו לחוש לדבר ולנהוג על פי זה. וממילא חז"ל, שידעו שמזל אדר מועיל לישראל, המליצו לנו לנהוג בהם לטובתנו, ואין בכך שום איסור.

ואמנם הרמב"ם רוח אחרת היתה עימו, שכתב (בהלכות ע"ז י"א ח') שמעונן הם נותני העיתים שאומרים באיצטגננות יום פלוני טוב, יום פלוני רע או שכדאי או לא לעשות בו מלאכה פלונית, ואסור להודיע כזבי המעוננים וכל העושה מפני האצטגנינות וכיון מלאכתו או עבודתו באותה העת שקבעו הוברי שמים, הרי זה לוקה. וכתב עוד שכל דברים אלו הם דברי שקר וכזב והבלים. (והרמב"ן פליג עליו וכתב: "ושמעתא כולה ליתא הכי" וכן הרבו להקשות בזה על הרמב"ם מהרבה מקומות בש"ס

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

קרא ה' בשם בצלאל
הגמרא במסכת ברכות (נה א) אומרת: ש"אין מעמידים פרנס על הציבור אלא אם כן נמלכים בציבור"...
המשך בעמ' 2

חוק וסדר
פורים תימן
לפתע, קפא הדם בעורקי כל הנוכחים, יהודים וגויים כאחד. גופת הנסיך המת החלה לנוע, הוא הזדעזע, קם והתיישב בתוך ארון המתים שלו...
המשך בעמ' 5

שו"ת חורף
שאלה: האם יש בעיה לאכול חומוס מערבי מוסלמי שהוכן על ידי ערבי ומוגש בצלחות פלסטיק?...
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
רבי זושא משלח הציפורים
באחד ממסעותיו נקלע הרבי רבי זושא מאניפולי לפונדק-דרכים. באותה שעה היו כל מעיניו נתונים ליהודי שבמשך שבועות רבים נמק בבית-הסהר...
המשך בעמ' 3

שביבים
■ חוויות מבית חב"ד בברילוצ'ה
■ אמור ג' פעמים יצחק בן מרים
■ החלוק המכושף
■ משנכנס אדר מרבין בשמחה (ב)
המשך בעמ' 6

ומדרשים דמוכח מיניה שזהו אמת ולא שקר, והגר"א ז"ל כתב על כך דברים חריפים ביותר בהגהותיו ביו"ד קע"ט, וכתב על הרמב"ם: "והוא נמשך אחר הפילוסופיא הארורה, ולכן כתב שכשפים ושמות ולחשים ושדים וקמיעות הכל הוא שקר. אבל כבר הכו אותו על קדקדו, שהרי מצינו הרבה מעשיות בגמרא על פי שמות וכשפים"). ולהרמב"ם לכאורה תיקשה קושית הגרש"א אלפנדרי זצ"ל.

ונראה בזה לעניות דעתי בס"ד, שהמדייק בדברי הש"ס והרמב"ם יראה שהאיסור הוא דווקא לחשב עיתים וזמנים לפי המזלות והכוכבים, והאיסור הוא לחשב גרמי השמים והמזלות בכל עת לפי צורתם ועניינם ולבדוק כיצד כל שינוי בהם ישליך על המצב וההתנהגות הראויה בעולם. אך כשחז"ל הבהירו את מצב המזלות התמידי (כגון כשאמרו שמזל אב הוא רע לישראל ומזל אדר טוב לישראל, או שאמרו בשבת קנ"ו א' שהנולד ביום ראשון יהא אדם שלם במידה אחת והנולד ביום שני יהיה רגזן וכו' כו'), אין בזה משום מעונן. כיון שהגדירו את מצב המזלות התמידי, שאינו אמור להשתנות לפי המקום, הזמן והעת. וכל האיסור הוא רק לחשב בכל זמן מהו המצב כעת והאם השתנה עניינו והשלכותיו. וממילא כשאמרו שמזל אדר מזל טוב הוא ומזל אב רע הוא לישראל, אין בזה שום איסור.

ושאכן, שיהיה לנו מזל טוב,תמיד, כל השנה!!!

(ממשנתו של הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א)

קרא ה' בשם בצלאל

/ הרב יעקב הלוי פילבר

הגמרא במסכת ברכות (נה א) אומרת: ש"אין מעמידים פרנס על הציבור אלא אם כן נמלכים בציבור" ולומדת זאת ממה שנאמר: 'ויאמר משה: ראו קרא ה' בשם בצלאל'" וכך מבארת הגמרא את הכתוב: "אמר לו הקב"ה למשה: משה הגון עליך בצלאל? אמר לו: רבש"ע אם לפניך הגון, לפני לא כל שכן?! אמר לו: אעפ"כ לך אמור להם לישראל: הגון עליכם בצלאל? אמרו לו: אם לפני הקב"ה ולפניך הגון, לפנינו לא כל שכן?!". ונשאלת השאלה: לאחר הסכמתו של הקב"ה מדוע יש צורך גם להסכמתו של משה רבינו, ואם גם משה הסכים מדוע לאחר הסכמתו של משה צריך גם להסכמתם של ישראל? את הצורך הזה מסביר הראי"ה בספרו עין איה (שם): שהפרנס המושלם של עם ישראל צריך שתהיינה לו שלש מעלות: האחת, תכונות טובות פנימיות, כמו טוב הלב, מדות טובות, ישרות הלב עין טובה וכדומה, ותכונות אלו אינן גלויות אלא לה' לבדו שהוא חוקר כליות ולב. השניה כישורים וכישרונות להנהיג את העם ולנהל בתבונה את צאן מרעיתו, מעלות שאינן גלויות לכל אדם אלא רק למביני דבר, החכמים הגדולים היכולים לעמוד על כישוריו של הפרנס מה שלהמון העם אין היכולת להבחין בהם. והמעלה השלישית הם הכישרונות החיצוניים המרשימים את ההמון, שהם גלויים וניכרים לכל אדם. והנה בהבחנת המעלה הראשונה טעה אפילו שמואל הנביא, כשראה את אליאב אחי דוד (שמואל א, טז ז) עד שהקב"ה אמר לו: "אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו, כי לא אשר יראה האדם, כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב". ולא שהמראה וגובה הקומה כשלעצמם הם חסרונות במעלות המנהיג, אדרבא הם נחוצים אבל כשהן מצטרפות לשתי המעלות האחרות ובסדר הזה: העדיפות הראשונית במעלות המנהיג היא השלמות הרוחנית, שהמנהיג יהיה בעל תכונות רוחניות ומוסריות, של טוב לב וחסידות, שניה לה היא מעלת החכמה, חכמה מעשית וכישורי מנהיגות, ורק השלישית, בתחתית הסולם, ההופעה והרושם החיצוני שהמנהיג עושה על הציבור.

לא רק בהקמת המשכן אלא בכל פעם שאנו עומדים למנות מנהיג לציבור עלינו לנהוג על פי סדר העדיפות הזו, תחילה יש לבדוק את אופיו ואישיותו של המנהיג, אחרי כן יש לבדוק את כישוריו המעשיים וחכמתו, ורק לבסוף להביא גם את ההופעה והרושם החיצוני שלו. אבל אם נהפוך את הסדרים, ונעמיד בעדיפות הראשונה את הרושם החיצוני והמעלות החיצוניות, ורק לאחריה את מעלות החכמה המעשית בעדיפות השניה, ורק בעדיפות האחרונה את המעלות הפנימיות של הקדושה והחסידות, כי אז המנהיגות שתבחר לא תהיה ראויה ולא תוכל למלא בצורה נכונה את תפקידה. וכך מסביר הראי"ה את השאלות והתשובות של הקב"ה, של משה ושל ישראל. כששאל הקב"ה בתחילה את משה: "הגון עליך בצלאל"? כוונתו היתה מה דעתו של משה למעלת החכמה המעשית של בצלאל שהיא גלויה למשה ולשכמותו, ועל כך משיב משה: אם לפניך, מצד המעלות הפנימיות הרוחניות הגלויות רק לרבון העולמים, הגון בצלאל, שהיא המעלה העיקרית, כל שכן שהוא הגון מצד המעלה המשנית של החכמה. ואז אומר הקב"ה למשה שיציג גם בפני ישראל את השאלה: אם בצלאל הגון לפניהם מצד השלימות ההמונית? ועל כך השיבו ישראל כהלכה: תחילה על המעלות הגלויות רק לקב"ה, ואח"כ המעלות הגלויות למשה, אם בשני אלו בצלאל הגון, על אחת כמה וכמה שהוא הגון מצד המעלות ההמוניות שהן טפלות להן.

מהדו שיח הזה של הקב"ה, משה וישראל, אנו לומדים את הסדר הנכון לבחירת מנהיג, אבל לא פחות מכך לומדים אנו שעם כל החשיבות של המעלות הרוחניות והחכמה המעשית שהן העיקריות בכישורי המנהיג, אין לוותר שהמנהיג יחסר את המעלות הנמוכות החיצוניות, שהן הכרחיות ומועילות רק כאשר הן מצטרפות למעלות הגבוהות מהן. ומטעם הזה כותב הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ב ה"ו): "כשם שבית דין מנוקים בצדק כך צריכים להיות מנוקים מכל מומי הגוף, וצריך להשתדל ולבדוק ולחפש שיהיו כולם בעלי שיבה, בעלי קומה, בעלי מראה".

סיפור לשבת

רבי זושא משלח הציפורים

באחד ממסעותיו נקלע הרבי רבי זושא מאניפולי לפונדק-דרכים. באותה שעה היו כל מעיניו נתונים ליהודי שבמשך שבועות רבים נמק בבית-הסהר, בגלל חוב כספי גדול שהתקשה לפרוע. משפחת האסיר שועה לעזרה ואין מושיע לה. כשנודע הדבר להרבי רבי זושא נרתם ללא שהות לגיוס הכסף שיביא לשחרור היהודי ממאסרו ומשפחתו ממצוקתה.

בעודו יושב וסועד את לבו, שקוע בשרעפיו, קלטו אוזניו של הרבי רבי זושא קולות ציוץ צווחניים ושקשוק כנפיים נמרץ. קם ממקומו והלך בעקבות הקולות. לעיניו נגלה כלוב קטן, שבו התעופפו מצד לצד כמה ציפורי דרור.

ממעוף הציפורים נכר היה כי אין זה מעוף של חדווה ושעשוע, אלא ניסיונות נואשים להיחלץ מתוך הכלוב. נכמרו רחמיו של הרבי רבי זושא על הציפורים, שיד אדם שללה מהן את החופש והמרחב וגזרה עליהן חיים בתנאי צפיפות אכזריים.

"מכתת אנכי את רגלי מעיר לעיר לשם מצות פדיון-שבויים", חלפה מחשבה בראשו של הרבי רבי זושא, "והנה כאן, ממש מול עיני, ציפורי דרור שבויות... וכל זאת בשעה שהתורה אסרה עלינו לצער בעלי-חיים". נגש רבי זושא לאחד מעובדי הפונדק ושאל על בעל-הבית. "בעל הפונדק עזב את העיר ויחזר רק מחר", השיב לו העובד.

בלי אמר ודברים שב הרבי רבי זושא אל הכלוב, אחזו בשתי ידיו ויצא עמו אל מחוץ לפונדק. שם, באוויר הפתוח, הסיט את שער הכלוב ושחרר לרוחה את הציפורים הכלואות. הציפורים חגו מעל ראשו כמה שניות, משל בקשו להודות למיטיבן, ולאחר מכן פרשו כנפים ונפוצו לכל עבר. חיוך של ענג התפשט על שפתיו של הרבי רבי זושא, שהאמין כי עשה את הדבר הנכון. את הכלוב הריק החזיר למקומו.

למחרת, בטרם המשיך הרבי רבי זושא לדרכו, שב בעל הפונדק. עד מהרה הבחין בכלוב הריק הפתוח לרוחה. ברור קצר העלה כי ידו של האורח האלמוני הייתה במעל. רותח מזעם נגש אל הרבי רבי זושא ואחזו בגסות בדש בגדו. "למה עשית את זה?!", צעק בטון מאיים.

הרבי רבי זושא התקשה להיזכר במעשה רע שעשה ושעליו הוא נדרש להגן כעת. "הציפורים!", צווח בעל הפונדק. "מי נתן לך רשות לשלח יד בציפורים שצדתי במו-ידי והבאתי לכאן?!".

על-אף המצב הלא-נעים חיך הרבי רבי זושא ברך אל האיש. "דוד המלך, נעים זמירות ישראל, אומר בתהלים: 'ורחמיו על כל מעשיו'. הקדוש-ברוך-הוא חס ומרחם על כל בריה ובריה, גם על צפור עלובה שהכנסה לתוך כלוב קטן כדי לשעשע בני-אדם", אמר.

זה היה הרגע שבו פקעה כליל סבלנותו של בעל הפונדק. בידו האחת הדק את אחיזתו בבגדו של הרבי רבי זושא ובידו השנייה הלם בו באגרופיו. עצוב וחבול עזב הרבי רבי זושא את הפונדק, לא בטרם שלם את דמי הלינה והארוחות.

מסעו של הרבי רבי זושא השלם רק כאשר הצטבר בידו מלא הסכום שנדרש כדי לפרוע את חובו של האסיר האומלל ולפדותו מכלאו.

זמן קצר לאחר מכן פגש הרבי רבי זושא את אחיו, הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק, והשניים ספרו זה לזה את קורותיהם בתקופה שבה לא התראו. בין השאר ספר הרבי רבי זושא לאחיו על הציפורים ששחרר בפונדק ועל המכות שספג בגלל זה מבעל הפונדק. "לא בכל יום זוכה אדם לספוג מכות למען בעלי-חיים", הגיב הרבי רבי אלימלך בחיוך.

חלפו שנים. יום אחד הסבו הרבי רבי זושא והרבי רבי אלימלך לסעודה משתפת. בעודם נוטלים את ידיהם הופיע בפתח עני לבוש בלויי-סחבות. רמז הרבי רבי זושא לאחיו להביט לעבר העני. לאחר שברכו על הפת וטעמו ממנה, בקש הרבי רבי אלימלך מאחיו הסבר לרמיזתו. "מיד תבין", אמר לו וסמן לעני להתקרב אליהם.

החל הרבי רבי זושא לחקר את העני על עברו. מתוך תשובותיו למד הרבי רבי אלימלך כי מדבר באותו בעל פונדק שהכה את אחיו משום ששלח לחופשי את הציפורים. "מה עלה בגורל פונדקך וכיצד הגעת למצבך הנוכחי?", התעניין הרבי רבי זושא בהשתתפות כנה. העני גולל באזני השנים את מסכת תלאותיו שהובילה לאבדן כל כספו ורכושו. הרבי רבי זושא לא הזכיר לאיש, אפילו ברמז, כי כבר נפגשו בעבר, על-אחת-כמה-וכמה את נסבות המפגש...

לאחר התייעצות קצרה בין האחים הוציא כל אחד ואחד את צרור הכסף שהיה בכיסו. בשני הצרורות הצטברו סכומי כסף לא-מבטלים, שנאספו לשם צדקה. הם העניקו לעני המופתע את כל הכסף.

"דוד נעים זמירות ישראל אומר בתהלים 'ורחמיו על כל מעשיו'", פנה הרבי רבי זושא לעני בנועם. "הקדוש-ברוך-הוא חס ומרחם על כל בריה ובריה. אף אנו נצטווינו להדמות לו וללכת בדרכיו. קח את הכסף הזה ובעזרת ה' תצליח להתייצב מחדש על רגליך ולשקם את פרנסתך".

אפשר שהמלים האחרונות, כמותן כבר שמע פעם, נגנו על מיתרי זכרונו של בעל הפונדק, שירד מנכסיו, ואפשר שלא. כשעיניו מביעות תודה ופיו מרעיף דברי שבח וברכה על ראשיהם של הרבי רבי זושא והרבי רבי אלימלך, יצא העני מן הבית ונעלם כלעומת שהופיע.

(ב. הכהן, באדיבות "תפארת ישראל" אנטוורפען)

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

באתר של בית חב"ד ראש העין (ואיך לא) מצאתי את הסיפור המלא על "פורים תימן" הנחוג למחרת הפורים הקלנדרי עוד סיבה ליום חופש.

פורים תימן

לפתע, קפא הדם בעורקי כל הנוכחים, יהודים וגויים כאחד. גופת הנסיך המת החלה לנוע, הוא הזדעזע, קם והתיישב בתוך ארון המתים שלו...

לפני שנים רבות, מלך בצנעה בירת תימן, מלך גדול, אימאם. לכוחו ולעושרו יצא שם בכל המדינות. לאימאם היה בן יחיד, אותו אהב יותר מכל, הנסיך הצעיר, יורש העצר, היה עלם נאה ופיקח אשר הרשים מאוד את כל רואיו.

משגדל הנסיך, הפקיד האימאם את הטיפול בו בידי שני משרתים, עליהם הוטל לשמור על הנסיך, לשרתו ולמלא אחר כל רצונותיו. מידי יום ביומו יצא הנסיך לטיול, רכוב על סוסו האציל, ושני משרתיו מלווים אותו. כל מי שראה את הנסיך, השתומם למראה יופיו וכל אם ייחלה שבנה יהיה דומה לנסיך המהולל לו רק במעט.

גם בקרב יהודי תימן היה הנסיך אהוב עד מאוד, גם בשל אישיותו החיובית וגם בשל יחסו הידידותי כלפי היהודים.

❊

לאימאם היה יועץ יהודי, שהשפעתו על האימאם היתה גדולה מאוד, עד שנחשב, אם כי באופן בלתי רשמי, לסגן האימאם. יועץ זה היה חכם גדול והאימאם העריכו מאוד.

הצלחתו של היועץ היהודי עוררה מורת-רוח וקנאה בקרב אנשי החצר ושרי המלוכה. ככל שהאימאם העריכו יותר, והפקיד בידו עוד עניני מדינה חשובים, כך גדלה קנאת אנשי החצר אליו, עד שהפכה לשנאה כבושה חורשת מזימות. שני שומרי ראשו של יורש העצר, היו הקנאים הגדולים והמתנגדים החריפים ביותר של היועץ היהודי. הם רגזו ורתחו על-כך, שכשהם יוצאים עם הנסיך, כל העיניים תלויות באציל הצעיר ואילו אליהם איש אינו שם-לב. לעומת זאת, נותנים כולם כבוד ויקר לסגן האימאם היהודי, למרות היותו "בלתי מאמין" שהרי בשל היותו יהודי, אין הוא מאמין ב'נביא' שלהם, מוחמד.

מיום ליום גברה שנאת השניים והם חיפשו עצות ותחבולות שונות, כיצד לטפול עלילה על היועץ היהודי ולהפילו בפח. וההזדמנות לא אחרה לבוא...

השניים חישבו ומצאו, כי ימי הפורים הממשמשים ובאים, יהיו המתאימים ביותר לביצוע תכניתם השטנית. לפי התכנית שהכינו, עמדו להמיט שואה לא רק על היועץ היהודי השנוא, כי אם על כל היהודים החיים תחת שלטונו של אימאם תימן.

והנה מגיע חג הפורים. הנסיך יוצא ברכיבה, כהרגלו, בלוית שני שומרי ראשו. היה זה בשעות אחר-הצהריים המאוחרות. כשהחליט הנסיך לשוב אל הארמון המלכותי, הציעו שומרי ראשו לסור קודם אל הרחוב היהודי כדי לראות, כיצד חוגגים הם את חגם.

"הנה, חג היום ליהודים" אמרו שני הנוכלים לנסיך בעורמה. "החג נקרא אצלם 'החג המתוק' בו הם מכינים סוכריות ושאר מיני מגדים ו'עושים שמח'. הבה ניגש לבקר בבית-הכנסת שלהם, שם נוכל לראות כיצד הם מתפללים ומבלים בצוותא. הם וודאי ישמחו, כי יורש-העצר מתעניין בהם ובא לבקרם."

ההצעה מצאה-חן בעיני הנסיך והשלושה פתחו בדהרה קלה לעבר הרובע היהודי. בהגיעם לשערי בית-הכנסת עצרו את הסוסים והסתכלו מסביבם. השמועה על הביקור הבלתי-צפוי התפשטה במהירות הבזק וכל היהודים ובראשם ה"חכם" ויועצו היהודי של האימאם יצאו לקבל את פני האורח.

❊

שני המשרתים קפצו מעל סוסיהם וניגשו אל הנסיך, לעזור לו, כביכול, לרדת מהסוס. בשעת מעשה, שלף אחד מהם את חרב הנסיך מחגורתו והחזיקה עם חודה כלפי מעלה. השני "עזר" לנסיך לקפוץ מעל הסוס, הוא עשה זאת בצורה כזו, שהנסיך האומלל קפץ על חרבו ונדקר למוות.

בחשיכה, שהחלה לרדת בינתיים, לא הבחין איש מה בדיוק התרחש, עד שראו את הנסיך שוכב על הארץ מתבוסס בדמו. דמו של הנסיך ניתז על שערי בית-הכנסת...

שני המשרתים, שתוכניתם השטנית הצליחה עתה במלואה, הקימו קול צעקה, כי היהודים רצחו את הנסיך. הם השאירו את גופת הנסיך ליד בית-הכנסת ומיהרו לארמון המלך, כדי לבשר את הבשורה, שהיהודים רצחו את בן האימאם, וכי הם עשו זאת בפורים, היות שבחג זה הם חוגגים את ניצחונם על הפרסים!

האימאם נחרד למשמע אוזניו. הוא ציוה על הצבא להקיף את הרובע היהודי, עד שיוציא את פסק-דינם על הרצח המחריד.

החלטת האימאם היתה אכזרית; הוא הודיע, כי אם היהודים לא ימסרו את הרוצחים תוך שלושה ימים, הוא יצווה להצית את הרובע היהודי מארבע קצותיו ולשרוף חיים את כל היהודים.

ה"חכם" גזר כי בשלושת הימים הבאים יצומו כל אנשי העדה, אנשים, נשים וטף ויתפללו אל ה', כדי לבקש את ישועתו. שמחת חג הפורים הושבתה ואת מקומה תפשה דאגה גדולה ואווירת נכאים קשה מנשוא; האם יממש האימאם את איומו? סגן האימאם היהודי פנה אליו וביקש להתקבל אצלו להסביר לו עד כמה חסרת-שחר היא עלילת-הדם ששונאי-ישראל טופלים עליהם. הוא רצה להסביר, כי אצל היהודים נשמר הצו של "לא תרצח" בקפדנות. ומלבד זאת, הרי הנסיך המנוח היה כה אהוב עליהם. אולם האימאם לא רצה אפילו לראות אותו, אלא אמר, כי לסגן האימאם יגיע אותו סוף מר, כמו לאחיו היהודים, אלא אם-כן, הם ימסרו לידיו את הרוצח תוך שלושה ימים.

❊

בארמון המלכותי שררה אווירת אבל על מות נסיך-הכתר. שרי המלוכה ונכבדים אחרים באו בזה אחר זה אל האימאם, כדי להביע רגשי תנחומים. למראית-עין הם הצטערו על מות הנסיך האהוב, אך למעשה

שמחו כולם לאידם של היהודים וביחוד שחקו לסגן האימאם היהודי, שגדולתו תבוא עתה לידי סוף מר.

ברובע היהודי, שררה אוירת תשעה באב. כולם צמו ובתפילותיהם החמות, שביקשו קריעת רוע הגזירה, בקעו את כל הרקיעים והגיעו עד כיסא הכבוד.

ביום השלישי גברו התפילות. כל הגברים ישבו בבית-הכנסת, בכו ואמרו תהילים ללא הרף. גם עזרת-הנשים היתה מלאה עד אפס מקום ומפעם לפעם נשמע קול בכי חנוק.

פתאום נשמע ילד קטן אומר לאימו: "אמא, השם יתברך שמע לתפילתינו... עכשיו תני לי לאכול, אני גווע ברעב"...

אימו של הילד נזדעזעה: "איך אתה מדבר, בני?" -אמרה. "הלוא אתה יודע מה אמר ה"חכם", שעל כולנו לצום עד שה' ישלח לנו ישועה, או שנמות כולנו יחד בעודינו צמים ומתפללים..."

אולם הילד לא שמע את אשר אמרה אימו ולא הפסיק לדרוש אוכל, בטענו כי ה' שמע את תפילת הקהילה וישלח ישועה במהרה.

האם, שלא ידעה מה לעשות, לקחה את הילד אל ה"חכם", אשר גם בפניו חזר הילד וטען את אותם דברים שאמר לאימו קודם לכן.

"פסוק לי פסוקך", אמר ה"חכם" לילד, "אמור נא לי מה למדת היום ב'חדר'?"

השיב הילד: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך, להשבית אוייב ומתנקם". ומיד הוסיף ואמר ל"חכם": "קח נא אותי אל האימאם, ואני, בעזרת-השם, אגלה מי הרוצח האמיתי"!

הלבישו את הילד בבגדי שבת ולקחו אותו לארמון המלוכה, בלווית ה"חכם" וסגן האימאם היהודי. בארמון כבר חיכה להם האימאם, הוא ציפה לתשובה עוד לפני שתשקע השמש.

אימאם תימן ישב על כסא מלכותו, מוקף בשריו ויועציו. כולם באו לחלוק את הכבוד האחרון לנסיך המת, שגופתו היתה מונחת בארון זהב במרכז החדרץ משנכנס הילד עם מלוויו, קד קידה עמוקה בפני האימאם, והלה נתן לו את רשות הדיבור.

"הוד מלכותו!" קרא הילד באומץ. "אלוקינו בחר בי כשליח, לגלות לך, מי הם רוצחי הנסיך האהוב ובכך להציל את אחיי החפים מכל פשע..."

באומרו זאת, ניגש הילד אל הארץ בו היתה גופת הנסיך. מכיסו הוציא חתיכת קלף, עליה היו רשומות שלוש האותיות: "א-מ-ת". את הקלף הניח על מצח המת.

לפתע, קפא הדם בעורקי כל הנוכחים, יהודים וגויים כאחד. גופת הנסיך המת החלה לנוע, הוא הזדעזע, קם והתיישב בתוך ארון המתים שלו!!!

"אמור את האמת, מי רצח אותך", - שאל הילד את הנסיך, כשארשת של בטחון נסוכה על פניו.

המת הושיט את ידו והצביע על שני שומרי ראשו, שעמדו בין הנוכחים ורעדו מפחד.

"חזור למנוחתך!" ציוה הילד על הנסיך המת. משלוש האותיות נעלמה מיד האות 'א' ונשארו שתי האותיות 'מ - ת...'

שני המשרתים נפלו לרגלי האימאם והתוודו, כי הם רצחו את הנסיך, כיון שרצו לטפול עלילה על היהודים. בדמעות תנין הם ביקשו רחמים על נפשם. האימאם שקלט את מה שהסתתר מאחורי רצח בנו יחידו, אטם אוזניו משמוע. כשם שהללו לא ריחמו על הנסיך הצעיר ועל היהודים החפים מפשע, כך לא ריחם עליהם האימאם וציוה לתלותם בכיכר העיר.

✻

מאז נהגו יהודי תימן לערוך מידי שנה, שמחה ויום-טוב למחרת חג-הפורים, לזכר הישועה, שהקביה שלח להם באמצעות הילד המופלא. ילד זה גדל והיה לצדיק גדול ובמרוצת השנים נהיה ה"חכם" של יהודי תימן.

(בית חב"ד ראש העין)

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

יפה גליק ממרכז תל אביב שואלת: בני הביא לי חומוס מיפו ממסעדה ידועה שמוכרת רק חומוס במשך שנים. האם יש בעיה לאכול חומוס מערבי מוסלמי שהוכן על ידי ערבי ומוגש בצלחות פלסטיק. בכל מקרה במקרה שלי זה הגיע בגביעי פלסטיק.

תשובה: פסק הרמ"א בהלכות בישולי עכו"ם[א] דאין חשש של בישולי גויים בחומוס משום שאינו מאכל העולה על שלחן מלכים, אמנם רבים סוברים[ב] שאין להשליך מכאן היתר לסלט החומוס מכיוון שבמציאות הקיימת כיום בארץ ישראל הרי הוא מאכל חשוב ועולה על שולחנם של מלכים, ולכן יש לחשוש בקניית חומוס מערבי משום 'בישולי גויים'.

בעיות נוספות שעלולות להיות:

תולעים (במידה ויש נגיעות), כשרות הכלים, כשרות התבלינים והרכיבים הנוספים והפרשת תרומות ומעשרות (אם החומוס גדל בארץ ישראל).

לכן בשל הנ"ל אין לאכול חומוס ללא הכשר. ובכלל, צריך אדם להרגיל עצמו שלא לקנות שום מזון ללא כשרות מגורם כשרותי מוסמך[ג], שכן בנושא הכשרות תמיד יכולות להיות בעיות הלכתיות, אפילו במאכלים הפשוטים ביותר.

א - יו"ד סימן קי"ג סעיף ב'.
ב - מפורסם בשם מרן הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל.
ג - אלא אם כן המוכר הוא אדם נאמן וירא שמים.

שביבים / שאול שיף

חוויות מבית חב"ד בברילוצ'ה

רשות העט לגאולה וגדעון דרמן מה"סרוגים" בחיפה:

בטיולנו האחרון בארגנטינה חווינו אשתי ואני חוויה מרגשת ויוצאת דופן.

עוד לפני צאתנו התקשרנו באמצעות האינטרנט אל הרב בועז קליין, שליח חב"ד בברילוצ'ה (ברילוצ'ה היא העיר העיקרית באזור האגמים של ארגנטינה. העיר ממוקמת 1621 ק"מ דרומית לבואנוס איירס. העיר משמשת כאזור נופש בחורף ובקיץ, והיא אחד מאתרי הטיול הפופולריים ביותר בארגנטינה. העיר נמצאת בתוך פארק לאומי נאוול וואפי (Nahuel Huapi National Park), על שפת אגם באותו השם). ושאלנו אם נוכל לשהות בשבת בתפילה ובארוחה בבית חב"ד. מיד נעניתי בתשובה חיובית ובציון הכתובת וכו'.

עם "נחיתתנו" בעיירה, הגענו במונית לבית חב"ד במטרה להסדיר התרומה ועידכון בזמני התפילה. התפלאנו להיווכח שאפילו נהג המונית הכיר את הכתובת (רחוב טוקומן 586) והביאנו לפתח הבית הקטן במעלה הגבעה.

הרב בועז ורעייתו קיבלונו בסבר פנים מאיר ולבבי, אך הזהירו אותנו בחיוך "שאמנם נירשמו לארוחת ליל שבת 14 איש אולם מניסיונם יגיעו 200!!", וכשעזבנו - לא שכחו לציידנו בלחמניות, מאפה ידיה של רעייתו פרדי. ואכן, בעומדנו בתפילת קבלת שבת ראינו מבעד החלון בקומה העליונה (המשמשת כבית תפילה וכחדר אוכל כאחד) תופעה מרגשת: מונית אחר מונית הגיעו לפתח הבית ופרקו את מטענן האנושי... בחורים ובחורות ישראלים אשר בנוסף ל"חברה" המוצ'לירים שהגיעו רגלית, גדשו את כל החצר ועמדו בשקט בכניסה. חלקם האזינו ואף השתתפו בתפילה, אך רובם החליפו בלחש רשמים ותוכניות. מספרם עלה אף על התחזית המוקדמת. לאחר התפילה הכריז הרב כי כולם מוזמנים לקידוש בחצר. הוא עשה קידוש בקול רם וערב, הזמין את הנוכחים לנטילת ידיים ולסעוד. שלא יהיה כל ספק, לגבי רוב הנוכחים לפחות, אין מדובר בנוער דתי כלל וכלל, אך כולם חבשו כיפות מאולתרות, ענו אמן בקידוש ובברכת "המוציא", וישבו כך על כסאות פלסטיק שפוזרו בגן בקור מקפיא שלא הפריע להם ליהנות מהיין ומארוחת פחמימות (די דלה- מחוסר תקציב), להתלוצץ, ואף לשמוע "על הדרך" דרשת פרשת שבוע מפי הרב.

אין בפינו מלים להביע את התרגשותנו מהאירוע יוצא הדופן - אירוע שכמוהו חווים כל העת (גם, אך לא רק בשבתות) מבקרי בית חב"ד בברילוצ'ה.

הרב והרבנית מקיימים בתקציב דל "מוסד" דתי-מסורתי וציוני אמיתי ומקדשים שם שמים. יצוין שאין מדובר ברב עבדקן מבוגר אלא... בבחור צעיר בן 22-21 אשר משרת ממש את הבנות והבנים בני גילו בייעוץ חכם (אפילו בנסיעות לטיולים שלא חווה אישית אלא מעביר חוויות שאחרים חוו ועדכנו אותו), בחיזוק, בתמיכה, בהסעדה ובהלנה- (בזמן שהותנו התאכסנו בביתו 10 נערים ונערות ו"שילמו" בסיוע ובהתנדבות) -והכל...במנהיגות שקטה ובחיוך מאיר פנים, כאשר עוזרת עימו שכם אל שכם, בעבודת פרך ממש, פרדי רעייתו.

יבורכו בכל הברכות הרב בועז קליין ורעייתו, מקדשי שם שמים.

אמור ג' פעמים יצחק בן מרים

מספר הרב יחיאל יהושע רבינוביץ' הי"ו (עורך עלון "תפארת ישראל" אנטוורפן): שמעתי מהגאון הצדיק רבי פישל רבינוביץ זצ"ל - ראש ישיבת רוז'ין, בסעודת הצהרים ביום ב' של חג השבועות תשס"ד, בעת ששהה באנטוורפן, סיפור ששמע מכ"ק זקני מבוהוש שפיקוב זי"ע: אחר שנודע בעיר קישינוב (שם שהה באותם ימים כ"ק זקני זי"ע ומשפחתו) על הסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר ה"פחד יצחק" מבאיאן זי"ע בשיבסר אדר תרע"ז, הגיע יהודי חסיד באיאן, שבא להתגורר ברוסיה, (וכשאר חסידי בית רוז'ין הסתופף בצל הרב הקדוש, רבי שלום יוסף מבוהוש שפיקוב זי"ע) ואמר שעתה יכול הוא לספר דבר שאירע עמו. וכך סיפר: בני, בצעירותו, סטה מדרך הישר, והתחבר לחברים שאינם ראויים, ובכל פעם שהייתי מגיע לבאיאן, הייתי מזכירו לפני הרבי, והרבי בירך שיחזור למוטב, אך המצב לא היה טוב. לימים, החליט בני שברצונו להיות רופא, ולשם כך נרשם לבית ספר לרפואה בעיר קראקא, אני ניסיתי לשכנע את בני שלא ילך לשם, מאחר ואני וגם בני ידענו, שכדי שיוכל הוא להתקבל לבית ספר זה ולהיות רופא, עליו ח"ו להמיר את דתו, אך בני לא אבה לשמוע לדבריי, ונסע ללמוד בבית הספר, ואף קבעו לו תאריך שבו יתקיים טקס המרת דתו, רח"ל. בצר לי, נסעתי שוב לרבי לבאיאן, ובכיתי על צרתי זו, והרבי ברכני שוב, אך מגודל כאבי, העזתי פני, ואמרתי, רבי כבר שבעתי מברכות, עתה צריך אני משהו למעשה. הרבי שמע את דבריי, וקם ממקומו והחל להסתובב בחדר, באותם רגעים נתקפתי חרטה על דבריי, והתביישתי לעמוד בפני הרבי.

לאחר רגעים ספורים, שנדמו בעיני כנצח, ניגש אלי הרבי ואמר: סע לקראקא, ותסתובב מסביב לבית הספר שבו לומד בנך, ואמור ג' פעמים את שמי "יצחק בן מרים", ולך משם מיד. לפני שיצאתי מן החדר, קרא לי הרבי שוב וציווה עלי לנצור את פי ולא לספר. וכך עשיתי, נסעתי לקראקא, ואמרתי ג' פעמים את שמו של הרבי, והתחלתי ללכת, לאחר דקות ספורות, שמעתי אדם רץ אחריי, וקול מתנשף קורא אחריי, אבא אבא, עצור! הסתובבתי לאחוריי וראיתי את בני, שאמר לי, בוא נברח שלא ימצאו אותנו. ובדרכו סיפר לי, שלפתע נתקף הרהורי חרטה על מעשהו זה, וקפץ מן החלון, והחל לברוח, ופתאום ראה אותי. ועזבנו את גאליציה ועקרנו לתוככי רוסיה. ובני, חזר לדרך המוטב, ויהודי כשר הוא היום.

וסיים הג"ר פישל זצ"ל, שכ"ק זקני זי"ע אמר ע"ז, שזהו בעל שמס'קע מופת שלא נראה כמותו באותו דור, שע"י שנתקדש כל-כך, אזי הזכרת שמו לבד עוררה האדם לתשובה, וזהו דרגא של "שמא קא גרים".

החלוק המכושף

עובדא הוה עם רבנו בעל הטורי זהב, שבניו נסעו לבקר אצל הש"ץ (שבתי צבי) ימ"ש לתהות על קנקנו, ובשיחתם עמו התפעלו מאוד כי הראה להם רוב חכמתו, וכידוע שבהיותו בגיל שלש עשרה כבר ידע כמעט כל התורה. בחזרתם שלח עמם חלוק נאה כמתנה לאביהם, והוא עשה בכוח הכישוף, שכל מי שלובש את החלוק נמשך אחריו ומוכרח ליפול ברשתו. הם חזרו אל הט"ז ומסרו לו את החלוק, אבל תחילה חקר מפיהם על כל דרכי התנהגותו וסדר יומו. הם סיפרו לו כל מה שראו אצלו ואופן התנהגותו בכל שעל ופסיעה, ובשיח וסיג

עמם אודותיו במשך ג' ימים לא מצא בדבריהם שום דופי, עד שלבסוף נודע לו מפיהם שבעת שינתו שכב פרקדן. אם כך, נענה הט"ז ואמר, הריהו עובר על דברי חכמים (ברכות יג: נדה יד.) וברור שהוא לא מסטרא דקדושה. בכך ניצל מליפול בפח מוקשו. חזינן מהכי שאז רצה היצה"ר לתפוס את גדולי ישראל, והרבה אכן נלכדו, ואחד מפוסקי הדור מתוודה שנכשל ואכל בתשעה באב מחמת שנמשך אחריו. כי לתפוס אנשים גדולים כאלו הוא עסק של ריווח גדול עבור כוחות הטומאה.

❊

אשר על כן חששו צדיקים ביותר מהתגברות היצר עליהם ופחדו מן העבירה יותר ממה שאדם מפחד ממלאך המות. כמו שמסופר על צדיק אחד, שפעם נכנסה אישה בחדרו ומיד קם בבהלה וינם ויצא משם אל חדר לפנים מחדר עד חמשה חדרים, והתחבא שם תחת המטה. על פליאתם של תלמידיו התבטא ואמר, וכי מלאכים אנחנו, ונימק להם שלא פחד ח"ו מעבירה, אלא מהרהור עבירה.

הרה"ק מקאמארנא זי"ע מעיד על עצמו (מגילת סתרים, ד"ה וכשהייתי בן י"ב) וז"ל, ומהיום ההוא עד היום הזה, עשרים וחמש שנה, לא הסתכלתי ולא ראיתי ראייה בעלמא צורת אישה, ויש לי על זה שמירה מן השמים שלא תזדמן לי אף במקרה. עכל"ק.

מוהרצ"א מדינוב זי"ע כותב (דרך פקודיך מצות ל"ת לה, חלק הדיבור, אות ו, בהגה"ה) אודות הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זי"ע, וזל"ק: עיני ראו ולא זר אצל כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מוה"ר יעקב יצחק זצוק"ל, שהיו העינים ברשותו, ואע"פ שהיה מסתכל פנים בפנים, לא ראה כי אם הנרצה לעבודת הש"י על פי דרכי התורה, ולא יכולתי להעלות הדבר על הספר. עכל"ק. בהזדמנות אחת סיפר הרצ"א מדינוב זי"ע מעשה שהיה נוכח בו יחד עם התלמידים מבני היכלא של רבה"ק מלובלין זי"ע, שנכנס הגבאי בשליחות הרבנית לבקש כסף עבור בד לתפירת בגד, ושאל הרה"ק מלובלין את הגבאי כמה כסף צריכים ומה מידת הבד, האם הרבנית היא גבוהת קומה או נמוכה. ואמר זקה"ק מדינוב, שזה היה אחרי שחי עמה כעשרים שנה, אבל לא היה זה לפלא אצלו, כי כנ"ל ביקש הרה"ק מלובלין ופעל מדריגה זו שלא יראו עיניו רק מה שצריך לעבודת ה' יתברך ולא זולת זה.

בעניין זה כתב בספה"ק נועם אלימלך (פרשת נח, ד"ה ויולד נח) וזה סימן לבעל תשובה גמור, כשהשם הקדוש שם הוי' ב"ה עומד לנגד עיניו, הוא סימן שתיקן ביראתו כל חטאיו. עכלה"ק. מכלל הן אתה שומע לאו, דאם אינו רואה תמיד לפני עיניו את השם הוי', סימן הוא שלא עשה תשובה כהוגן. מטעם זה לא היתה דעת תלמידי הבעש"ט נוחה מאלו שהעמידו טבלא של 'שויתי' אצל העמוד או בסידורים, וכמעט שנתבטל הדבר (עיין שו"ת דברי יציב, יו"ד סימן קפה), כי סברו שאם הוא ראוי לכך, צריך שהשם הקודש יאיר נגד עיניו באותיות של אש ובכל רגע בגוונים אחרים, שרגע אחת אינה דומה לחברתה, ואם אינו ראוי לכך וכותב לפניו על קלף לכפות את עצמו לראות את השם, הרי זה בבחי' לוקח בת מלך בשביה, והדברים עתיקין.

(מדברי מרן האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל)

משנכנס אדר מרבין בשמחה (ב)

מעשה בעיר אחת בארץ העמים שהתפנתה שם משרת רבנות, ועליה התמודדו שני מועמדים. אחד מהם היה תלמיד חכם ידוע מתלמידיו של הגה"ק בעל ה'נודע ביהודה' זיע"א, והשני היה פחות ידוע ממנו, וכך גברה המחלוקת בעיירה בין התושבים התומכים לכאן ולכאן, עד שבאה השמועה על כך לפריץ ומושל העיירה.

הפריץ החליט להתערב ולמנות 'רב' לפי מבחן אותו יערוך הוא בעצמו, וכך כינס את שני המועמדים ושאל אותם איזה ספר נלמד ונקרא ביותר אצל היהודים? כמובן שענו על ה'סידור'. ובכן - פתח הפריץ את הסידור ונתן למועמד השני לקרוא מתוכו קטע שלם, ולגודל שמחתו נפתח הסידור בתפילת 'אשרי', וכך אמר את זה בחיתוך הדיבור וברהיטות הלשון. הפריץ נהנה מאוד ונתן לו ציון לשבח. אח"כ הגיע תורו של המועמד הראשון - תלמידו של ה'נודע ביהודה'. הפריץ פתח את הסידור ונתן לו לקרוא מתוכו קטע שלם, אך לצערו הרב נפתח הסידור בפיוטי היוצרות לפרשת 'זכור', בקטע "אץ קוצץ קצוצי לקצץ", וכך היה צריך לומר את כל הקטע "אץ קוצץ קצוצי לקצץ בדיבור מפוצץ רצוצי לרצץ לץ בבוא ללוצץ פולץ ונתלוצץ כעץ מחצצים לחצץ כנץ על ציפור לנצץ" וכו'... וכמובן שהמועמד אמרו בשיבושי לשון ובגמגום רב, עד שהפריץ מאוד לא היה מרוצה ממנו, ונתן לו ציון לגנאי ופסלו מהרבנות, ופסק כי הרבנות מגיעה איפוא בצדק למועמד השני, וכי הוא יהיה רבה הבא של העיירה, וכך אמנם הוכתר ההוא לרב העיירה.

ת"ח זה היתה לו חלישות הדעת, שמפני מבחן קט זה נפסל לרבנות העיירה, ומגודל צערו נסע אל רבו ה'נודע ביהודה' להתלונן על כך ולשפוך שיחו אליו על הכאב הגדול. ויהי כשמוע בעל ה'נודע ביהודה' את מהלך הדברים עם המבחן על קטעים מהסידור, ושנפל בחלקו קטע קשה לקריאה מיוצרות לפרשת זכור, נענה ואמר לתלמידו, כי הפריץ הרי לא ידע מה כתוב בסידור, ולכן עליך היה לומר 'אשרי' גם כשנפתח הסידור ביוצרות, ואם לא היה לך שכל לעשות כך אינך ראוי לשמש כרב, כי לשמש ולכהן כ'רב' צריך קודם לכל דבר חכמה ודעת, ובהיעדר החכמה והשכל בלתי אפשרי לכהן כ'רב'!!!

(מפי אחד מזקני וחשובי עיה"ק ירושלים תובב"א)

❊

הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א כשבא לשבת על כסא הרבנות בעיר 'פוזנא', שמע על כך שיש כמה מראשי הקהל שמחללים את השבת, והולכים בעיצומו של יום השבת לבתי התיאטראות. שלח רבי עקיבא לומר להם כי חשודים הם בגניבה. הללו לא הבינו למה כוונתו של הרב, אלא שמיד הסביר להם כי עתה הוא מבין את מאמר חז"ל בבבא מציעא ש"רוב גנבי ישראל נינהו", כי הלא ידוע כי בעת הליכתו של כל יהודי באשר הוא מבית הכנסת לביתו מתלווים אליו שני מלאכים, ולפי זה נמצא כי כניסתם למקום המתועב בקניית כרטיס אחד בלבד לכל אחד - זוהי גניבה לאור היום, כי הרי כל אחד נכנס עם עוד שני מלאכים וא"כ על כל אחד היה לקנות שלושה כרטיסים ולא אחד בלבד...

❊

ועוד מעשה מהגה"ק ר' עקיבא אייגר זיע"א באותו ענין, שראה שני משכילים בעצומו של יום השבת קודש, אחד מהם חילל את השבת ועישן סיגריה, והשני ביקש גם הוא מחברו לעשן. רבי עקיבא אייגר שראה את השני מבקש סיגריה, הוכיח אותו ואמר: את מאמר חז"ל "עשה שבתך חול" קיימת, ואילו את המאמר השני "ואל תצטרך לבריות" לא תקיים, הייתכן כזאת??? אם מקיים אתה מאמר אחד תקיים נא גם את המאמר השני של חז"ל!

❊

בתי ראנד זו השכונה החסידית המקבילה לשכונת בתי ברוידא הליטאית. והיו ותיקי ירושלים מתברכים בה ובשכנתה גם יחד, לאמור: יהא רעוא מן שמיא שיהיו צאצאינו וזרעינו כאותם אנשי המניין הראשון בבתי ברוידא וכאנשי המניין האחרון בבתי ראנד...

(סיפורים ירושלמים ח"א)

❊

בהיות הרה"ק ר' אלימלך מרודניק ילד בן שש, לקחו אביו הרה"ק ר' מנדל בער (בנו של הרה"ק ר' אלעזר מליז'ענסק זיע"א בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זיע"א) להרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א. הרה"ק מרימנוב פסע באותה שעה בבית המדרש הלוך ושוב, וקרא את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. והיה שם אברך אחד שלא הסכים לדבר שום שפה זולת לשון הקודש, ורצה לדעת את השעה, כי לא שמע כמה פעימות פעם המורה שעות, ולכן שאל בלשון הקודש את הילד, כמה הכה השעון? ענה לו הילד, עשר מכות... שהייתה אז השעה עשר. ונהנה הרה"ק ר' מנדל מתשובת הילד, כי לא הייתה רוח חכמים נוחה מ'פרומער' (מגזים בהנהגות שאין בהן היגיון). אח"כ כשכתב פעם הרה"ק מרימנוב מכתב לאביו של רבי אלימלך שלח גם כן דרישת שלום "לבנו החכם".

(י"ג אורות, מפ"ק כ"ק האדמו"ר הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זיע"א)

❊

ומעשה בבנו של הרה"ק ר' אלימלך מרודניק זיע"א - הרה"ק ר' אלעזר מריישא זיע"א בהיותו במקום נופש למנוחה, ויצא עליו קול שהוא עשיר ויש לו עשרת אלפים זהובים, וכששאלו אותו אם נכון הדבר, השיב, שיש לו דבר השוה עשרת אלפים זהובים, ולתמיהתם נענה ואמר שזה מה שחושבים אנשים שיש לו, ומתקנאים בו, זה עצמו הרי שוה כעשרת אלפים זהובים...

(י"ג אורות, מפ"ק כ"ק האדמו"ר הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זיע"א)

❊

ועוד מעשה שהיה מהרה"ק ר' אלעזר מריישא בשעת קידוש לבנה תחת כיפת השמים, והייתה שם שלולית רפש. בין הנוכחים היה עשיר אחד שדחף עצמו להתקרב אל הרבי, והרה"ק ר' אלעזר בראותו זאת הבין שרוצה הוא שיראו אותו כדי שיכבדוהו, אי לכך אמר לו רבי אלעזר והלא הנך עשיר ובן טובים, תשב נא כאן (על הרפש)...

(י"ג אורות, מפ"ק כ"ק האדמו"ר הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זיע"א)

❊

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר המעטירה, נפגש עם הגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, אב"ד אנטוורפן, וכדרכם של גדולים, כי אשכחו אהדדי שוחחו בדברי התורה. בין הדברים הזכיר גאב"ד אנטוורפן סוגיה בגמרא עם פירוש התוספות עליה, והתבטא על התוס' כי דבריו מופלאים. אלא שראש ישיבת מיר הפריכו ואמר אשר לדעתו אין התוס' כלל פלא, אלא איך שאתם חוזרים על הגמרא עם פירוש רש"י והתוס' ככתבם וכלשונם בעל פה, הוא הפלא הגדול שממנו הנני מתפעל על כי ילוד אשה בא לידי כך...

❊

הרה"ק ר' יצחק מפשעווארסק זיע"א ידוע היה במנהגו לחלק כסגולה בכל סעודת מלוה מלכה שערך בפני עם ועדה את ירק ה'שום', וקהל רב הצטופף ונדחף לקבל הימנו את ה'שום'. בצד עמד יהודי שלא מצא חן בעיניו המעמד הזה, מה שאנשים מצטופפים לדבר כה פשוט כמאכל ה'שום', ונענה על כך ואמר בקול רם, כי הוא מכיר מגיד שיעור שלהכנת שיעור העיוני דרוש לו יותר כח ועמל, ומכל מקום לא נדחפים אליו כל כך לשמעו... כשהגיעו דבריו לאוזנו של הרה"ק מפשעווארסק נענה ואמר, אשר אם המגיד שיעור ההוא יכנים בליבו אהבת ישראל במידה גדושה כ"כ כמו שהוא מכנים אל ליבו בשעת חלוקת ה'שום', לאהוב כל יהודי באשר הוא, או אז גם אליו היו נדחפים ומצטופפים לשמוע את דבריו...

❊

הרה"ק רבי מנחם מנדל השרף מקאצק זיע"א שאל פעם כמה חסידים מקהילה מסוימת אודות דרכיה ויסודותיה. הללו השיבוהו כי אחד הדרכים הוא להיות נעורים בליל שישי ערב שב"ק, וכן לתת צדקה בערב שב"ק, ועוד מנהג אחד: לומר בכל שבת את כל ספר התהלים. בשמוע ה'קאצקער' את דבריהם הגיב על אתר כי בקהילתם נוהגים להיות נעורים בכל הלילות ולאו דווקא בליל שישי, וכן נותנים צדקה לא רק בערב שב"ק אלא בכל פעם שמזדמן עני או בכל פעם שהפרוטה מצויה בכיס, ולגבי אמירת ספר התהלים אין בכוחנו לומר את כל התהלים בפעם אחת מה שדוד המלך אמר במשך שבעים שנה, אלא אומרים אנו מזמורים אחדים בכוונה יתירה...

(אמת ואמונה)

❊

האדמו"ר הרה"ק ר' מאיר מאמשינוב זיע"א אמר כי ביום טוב ראשון של חג הפסח צריך כל אחד לשהות אצל אביו משום מצות "והגדת לבנך", וביום טוב שביעי של פסח צריך כל אחד לשהות אצל חמיו, כי בפרשת בשלח איתא בפסוק המדבר בענין קריעת ים סוף: "וינהגהו בכבדות", ובשפת האידיש פירושו 'געפירט שוועד'... והיינו שצריך ללכת אל ה'שוועד' ביום זה.

❊

על פניו של הרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב זיע"א הייתה נראית תמיד יראה עילאה והרגשה של חרדת קודש הייתה סביבו. אולם פעם אחת עלתה בת שחוק על פניו עד שלא הפסיק לחייך זמן רב. היה זה לאחר שאיש אחד נכנס אליו עם 'קוויטעל', ובו מתלונן על כך שאין לו ילדים. שאלו רבי ישראל מתי נערכו נישואיו. השיב לו האיש, כי אך לפני שלושה חודשים נשא את אשתו. תמה האדמו"ר על כך והרגיעו כי בעזרת השי"ת עוד יהיו לו בנים ואינו צריך להזכיר עצמו על זמן קצר כ"כ אחרי הנישואין. אולם האיש הפציר רבות בפני הרבי ולחש לו לאוזנו ואמר, כי אצלם זה עניין של "משפחה געפיהל" - חסרון משפחתי, משום שלאביו גם לא היו ילדים... על מעשה זה לא הפסיק הרה"ק מטשורטקוב לחייך.

(מפי אחד מחשובי החסידים שבעיה"ק ירושלים תובב"א)

❊

אל הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנז הגיע יהודי כפרי פשוט, ובקשתו מהרבי, שיואיל נא לברך את בנו בברכה ראויה. אולם - ממשיך היהודי הכפרי ואומר לרבי - אין מן הצורך שיגדל כל כך גדול כמו הרבי, כי די יהיה לי אילו יגדל יהודי פשוט כמו אברהם אבינו...

❊

כשהתמנה הגה"ק בעל ה"מראה יחזקאל" מדעעש זיע"א לרב באחת העיירות הגדולות במדינת אונגרין, שבת פעם בעיירה הונגרית לרגל התמנותו. התושבים שהיו יהודים פשוטים קיבלוהו בכבוד רב, וביום השבת אף כיבדוהו בעלייה לתורה מכובדת ביותר. ומנהגם היה במקום לקרות לעולה יעמוד רבי או הרב, היו קוראים יעמוד החבר וכו'. כשבא ה'מראה יחזקאל' לשבות שם הכריזו במקום הנוסח הרגיל מורי מורינו הרב, הכריזו יעמוד ה"חובר חבר" וכו'... לאחר הצהרים התקיימה דרשה מפי קדשו של בעל ה"מראה יחזקאל" בפני קהל אנשי בית המדרש בו התפלל גם תפילת שחרית. והנה לפתע הרגיש ה"מראה יחזקאל" כי אט אט נרדמים אנשי הביהמ"ד וישנים הם, או אז הביט אל הקהל ואמר: אם אמנם בבוקר הייתי "חובר חבר" הרי שעתה הנני "דורש אל המתים"...

(באדיבות בטאון "העדה")

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il